

РЕЗЮМЕ НА НАУЧНИТЕ ТРУДОВЕ

На гл. ас. Бойко Маринов Вълчев

Представени за участие в конкурс

за заемане на академичната длъжност „доцент“,

професионално направление 3.3. Политически науки, научна специалност
Политология (международни отношения: Европейска политика на България),
които не са използвани в конкурс за академична длъжност „главен асистент“

I. Монографии, студии и учебни помагала

1. **Вълчев, Б.** "Външнополитически механизъм на България. Правомощия на институциите", изд. Стратком, София, 2017 г.

Резюме:

Монографията представлява един цялостен анализ на външнополитическия механизъм на България и на взаимодействието между институциите при осъществяването на една последователна и координирана външна политика. Под последователна външна политика се разбира такава външна политика, при която най-важните външнополитически приоритети остават непроменени въпреки периодичната смяна на правителства, а под координирана външна политика се възприема такава степен на сътрудничество между държавните институции, при което те отстояват едни и същи официални позиции при всичките си външни контакти. Тези две характеристики на външната политика са изведени в центъра на изследването, защото се приема в политическата теория, че това са две от най-важните условия на ефективна външна политика. Изследването е вдъхновено от френския институционализъм и от сходен анализ на френската външна политика в книгата на Мари-Кристин Кеслер „Френския външнополитически механизъм“.

Ако централният въпрос на изследването е как и дали различните институции във външнополитическия механизъм на България си сътрудничат за осъществяването на една

координирана и последователна външна политика, в изложението са засегнати и няколко подвъпроса. Първо, дали официалната позиция на страната по даден въпрос се съгласува между различните актьори във външнополитическия механизъм; дали тя им е известна, за да могат да я отстояват. Второ, в каква степен те са процедурно ангажирани с отстояването на официалната позиция на държавата по даден въпрос и в каква степен те са свободни да отстояват различна от официалната позиция. Трето, в каква степен са ясно дефинирани отговорностите на институциите във външната политика и дали възникват ситуации, при които различни институции претендират за едно и също правомощия. Четвърто, при осъществяването на своите действия във външната политика дали институциите споделят информацията за проведените разговори и постигнатите договорености с външни партньори с останалите участници във външнополитическия процес или запазват информацията за себе си, за да не бъдат критикувани за поведението си.

Отговорът на тези въпроси се търси чрез съчетаване на задълбочен анализ на нормативните актове с дълбинни интервюта с лица от практиката. Целта е да се използва техният опит, за да обобщи с какви практически проблеми по провеждането и координацията на външната политика са се сблъскали през годините. За период от три години са проведени 37 дълбинни интервюта с представители на Министерския съвет, Народното събрание, Президентството, Министерството на външните работи, Министерство на отбраната, Министерство на икономиката, службите за сигурност и български евродепутати. Подборът на респонденти е съобразен с необходимостта да се постигне баланс и съпоставка между гледната точка на политическото ръководство на държавата в лицето на министър-председател, президент, председател на Народното събрание, гледната точка на служителите на ръководни позиции в държавната администрация като членове на политическите кабинети, генерални директори и директори в министерствата и гледната точка на служителите на експертни позиции.

В структурно отношение книгата е организирана в увод, пет глави и заключение. Всяка глава разглежда различна държавна институция – Президент, Народно събрание, Министерски съвет, Министър на външните работи – като последователно се разглежда мястото на институцията в разделението на властите, формиране и освобождаване, законодателна уредба и най-вече детайлен анализ на различните правомощия във

външната политика. Изключение прави последната глава, която се спира по-специално на координационните механизми за участие на България в Европейския съюз и съответно не следва описаната схема. В допълнение към изложението в края на монографията са приложени и основните нормативни актове, имащи отношение към външнополитическия механизъм, като в тях са внесени известни съкращения с оглед вметването в някакъв разумен обем.

Цялостният анализ на правомощията на институциите във външната политика показва, че като цяло има приемственост във външната политика и по жизненоважни въпроси за страната различните институции отстояват едни и същи позиции, като заслугата за това е на постигнатия консенсус в Народното събрание между политическите сили. По отделни въпроси обаче, особено по остри външнополитически кризи, Президент, министър-председател, външен министър и дори председател на НС излизат с противоречиви позиции, като най-красноречивият пример е Украинската криза от 2014 г. Причината за това разминаване се корени в разделението на властите и липсата на задължителни механизми за съгласуване на позициите, а така също и на политическо противопоставяне.

Наблюдава се все пак стремеж в президентската институция към подобряване на координацията с Министерство на външните работи, която се изразява в назначаване на висши дипломати на ключови позиции в президентската администрация и в изискване на опорни точки преди важни срещи или посещения в чужбина. За сметка на това министър-председателят и особено представителите на НС изключително рядко се съобразяват с изготвяните и отстояваните от страната позиции до този момент, а в повечето случаи отстояват собствени позиции, .

Съществува системен проблем и в обмяната на информация между институциите относно проведените срещи и постигнатите договорености. Ако служителите на МВнР се стремят да представят доклади за проведените срещи и заседания на останалите държавни институции, когато това ги засяга, то такива информации много рядко достигат до МВнР за проведени срещи на ниво министър-председател, президент или председател на НС. До голяма степен това се дължи на подценяване от държавните ръководители на значението на добрата координация с позициите отстоявани на експертно ниво. Както показва анализа на участието на България в механизма за вземане

на решения в ЕС, ако една позиция не бъде отстоявана от експертите още на ранните етапи от преговорите в рамките на работните групи към Съвета на ЕС, на по-късен етап външният министър или министър-председателят много трудно могат радикално да променят българската позиция. Затова подобряване на координацията между различните равнища във външната политика е абсолютно наложително за една по-успешна европейска политика на България.

По отношение на ясното дефиниране на правомощията на институциите и рисковете за възникване на спорове за правомощия между тях, може да се отбележи, че българският външнополитически механизъм е сравнително добре разработен законодателно и е ясно кои институции какви правомощия имат. Въпреки това възникват спорове за правомощия и конфликтът между администрацията на МС и МВнР по отношение на водещата роля в българското председателство на ЕС е красноречив пример. Спорни моменти има и по отношение на режима за ограничаване на гражданските права при въвеждане на извънредно или военно положение.

От всички разгледани институции очевидно най-широки правомощия във външната политика има Министерския съвет. В тази връзка като съществена слабост може да се определи изключително краткия срок, оставен от законодателя за формиране на тази ключова институция във външната политика. Ако в едноседмичен срок от получаването на мандат за съставяне на правителство кандидатът за министър-председател не представи структура и състав на МС, губи правото да състави правителство. Този срок не е достатъчен да се водят сериозни преговори между различни партии за съставяне на коалиционно споразумение с подробно разписани мерки в различните области. Според респонденти в отделни случаи при получаване на няколко отказа от избраните от мандатоносителя кандидати, за министър може да бъде номиниран първият съгласил се кандидат, за да не бъде провален мандатът. В допълнение следва да се отбележи, че преди гласуване състава на правителството не съществува процедура за изслушване на кандидатите за министри в ресорните комисии в НС, за да се прецени доколко са компетентни, подготвени и какви реформи планират. Това са очевидни слабости при формирането на най-важната институция във външнополитическия механизъм на България, която могат в определен момент да имат тежки последици за страната.

Друга слабост във външнополитическия механизъм е голямото текучество както на ключови позиции като например министър на външните работи, така и сред служителите на експертни позиции в държавната администрация. По-притеснителното е системното отсъствие на „институционална памет“ – подробни бази данни на необходимите контакти, процедурите за действия, справки с актуална информация по досиетата и други информация необходима за пълноценното изпълнение на задълженията за дадена позиция. В резултат всяко заминаване на мандат, уволнение или преместване на друга позиция означава, че новоназначеният започва от нула да се учи на принципа на проби и грешки.

Общото заключение, че външнополитическият механизъм на България е сравнително добре замислен и не се нуждае от радикална промяна. В него обаче има множество слабости, които могат да бъдат отстранени с оглед по-ефективното отстояване на българските интереси в международните отношения.

2. **Вълчев, Б.** в съавторство с доц. д-р Мария Бакалова и доц. д-р Пламен Ралчев "Учебно методическо ръководство по критично четене и академично писане за студенти от професионално направление "Политически науки", УИ „Стопанство”, София, 2011 г. (98 стандартни страници авторски текст – с разделителен протокол)

Резюме:

Учебното помагало има за цел да представи по достъпен за студентите начин съвременните теоретични постановки във връзка с критичното четене и писането на научни текстове. Текстът е онагледен с множество практически съвети и нагледни примери. Учебното помагало е структурирано основно в три раздела. Първият е посветен на техники и съвети за критично четене, вторият на основните принципи и правила на академичното писане и третият на специфичните особености за различните видове академични текстове. Приносът на Б. Вълчев в учебното помагало е свързан с:

В част I.F. Техники и методи на критично четене – практически съвети свързани с аотирането на текст, изготвянето на план-тезис и фокусираното четене.

В част II.A. Какво представлява академичното писане – въведение в академичното писане и представяне на основните видове академични текстове

II.C. Същностни аспекти на текста – препоръки относно избора на тема, формулирането на заглавие, извеждане на основния въпрос, на който се търси отговор и

най-вече изграждането на аргументацията, на базата на четири основни способа за аргументиране.

II.D. Авторство и използване на написаното от други – изясняване същността на авторството и кога говорим за плагиатство, защо плагиатството е проблем и как може да бъде избягнато.

II.E. Източници – представяне на основните видове източници, препоръки относно подбора на използвани източници, основни правила за цитиране, парефразиране и обобщаване, различни системи за позоваване и номериране на източниците и препоръки относно оформлението на библиографията.

II.F. Структуриране и оформление на академичния текст – правила относно изграждането на балансирана и логична структура и графичното оформление на академичните текстове.

В част III. В. Резюме – специфични особености, изисквания и практически съвети относно писането на резюме.

III.C. Реферат – препоръки относно структурата, съдържанието и оформянето на реферат.

III.H. Курсова работа – представяне на целите и изискванията относно структурирането и оформлението на курсова работа.

3. **Вълчев, Б.** “Постигане на приемственост в политиката спрямо Русия” сп. “Международна политика”, бр. 2, ЮЗУ, Благоевград, 2015 г. сс. 104-145.

Резюме:

Студията разглежда двустранните отношения между България и Русия в исторически план като най-противоречивите, непоследователни и разделящи българското общество и политически елит отношения във външната политика на страната. Затова основният въпрос, който студията поставя е дали е възможно в бъдеще да се формулира такава балансирана политика спрямо Русия, която 1) да отчита историческите, икономически, политически и културни реалности и 2) да удовлетворява както русофили, така и русофоби, до степен че политиката спрямо Русия да не се променя при смяна на правителството. В допълнение към този основен въпрос се търси отговор и на редица

други въпроси, които традиционно разделят българското общество, когато се засегне темата за отношенията с Русия: 1) стреми ли се Русия към влияние в България; 2) ако да, с какви средства Русия се опитва да налага влиянието си в България; 3) представлява ли Русия заплаха за сигурността и общественото развитие на България и 4) предоставя ли сътрудничеството с Русия благоприятни условия за икономическо и обществено развитие на страната ни.

Един подробен исторически преглед на двустранните отношения в периода 1878-2014 г. ясно показва няколко общи тенденции. Първо, независимо от превратностите на конкретната историческа ситуация, Русия се стреми към придобиване на влияние в България. За кратък период този стремеж може да бъде притъпен от трудности в Русия или от враждебно българско поведение, но се връща с нова сила по-късно. Второ, начина на упражняване на руското влияние зависи до голяма степен от българската политика. При враждебна българска политика, Русия не се притеснява да прибегва до мерки, които да дестабилизируют българското общество; в периоди на сътрудничество Москва е склонна да възмезди това сътрудничество с огромните си военни и икономически ресурси, за да направи сътрудничеството трайно. Трето, ако стремежът на една голяма държава да наложи влиянието си в България дори чрез подривна дейност или военни средства може да се приеме за заплаха за сигурността, то Русия представлява такава заплаха в дълги периоди от българската история. И четвърто, двустранните отношения са силно асиметрични – Русия силно влияе върху процесите в България, докато България слабо влияе върху процесите в Русия, поради което рисковете от влошаване на двустранните отношения са за сметка на София.

Втората част от студията е посветена на анализ на географските, политическите, икономическите и културни фактори, които влияят върху двустранните отношения. **Географските фактори** предполагат една предпазлива и кооперативна политика спрямо Русия, защото 1) Русия е много по-голяма страна и разполага с много повече ресурси, които може да използва в своята външна политика; 2) географската близост създава благоприятна възможност за по-голям икономически обмен и 3) немалка част от българското общество има руски корени или проруски симпатии в резултат на миграция или на културния обмен. **Политическите фактори** играят важна роля за това българската политика спрямо Русия да е противоречива, непоследователна и на моменти враждебна. За това допринасят 1) различията в политическите системи и широко разпространените в българските медии обвинения, че режимът в Москва е авторитарен и опасно агресивен; 2) острото разделение в

българската партийна система на про-руски и анти-руски партии, което превръща политиката спрямо Русия в център на политическия дебат и прави компромисите трудно постижими; 3) сравнително по-малкия дипломатически опит на българските външни министри и дипломати в сравнение с руските им колеги; 4) членството на България в НАТО и ЕС, което не пречи на поддържане на добри отношения с Русия, но за момента не допринася много в тази насока. **Икономическите фактори**, свързани със сътрудничество в енергетиката, туризма и отбранителния сектор, са много силен стимул за поддържане добри взаимоотношения и икономическо сътрудничество с Русия, защото: 1) България е силно зависима по отношение на вноса на газ, петрол, ядрено гориво и по отношение на извозването и съхранението на ядрените отпадъци и, ако икономическото сътрудничество в тези области прекъсне поради политически противоречия, последиците за българската икономика ще бъдат катастрофални; 2) част от приходите за българския туристически бранш идват от руски туристи и влошаване на отношения с Русия може да доведе до рязък спад в тези приходи. И накрая **културните фактори** - религиозна близост и образователен и културен обмен - благоприятстват поддържането на добри взаимоотношения с Русия, но са много слабо използвани, защото 1) България подценява изключителната роля, която източното православие играе в руската външна политика и 2) защото след 1990 г. академичният и културен обмен между България и Русия е силно ограничен и в перспектива все по-малко българи ще познават руския език и култура.

В последната част от студията, анализът се концентрира върху извеждането на такава балансирана позицията спрямо Русия, която би могла да гарантира надеждност и последователност в двустранните отношения и да бъде приемлива както за русофили, така и за русофоби. Във втората част от студията ясно са изведени аргументите в полза на една умерена и добронамерена към Русия политика. Затова основните елементи на една балансирана политика спрямо Русия включват: 1) въздържане от непровокирани враждебни действия; 2) въздържане от остро критични или враждебни изказвания; 3) умерена позиция по чувствителни за Русия въпроси в рамките на ЕС и НАТО, като се въздържа както от предлагане на санкции и други ограничителни мерки, така и от налагане на вето на подобни санкции; 4) засилване на икономическото сътрудничество, съобразено с нормите на ЕС, като се залага по-малко на мащабни проекти финансирани с бюджетни средства и повече на стимули за частния бизнес.

Общият извод от студията е, че може да бъде формулирана една балансирана позиция спрямо Русия и тя да бъде следвана последователно от различните правителства. Това би помогнало постепенно да се преодолее разделението в българското общество и политически елит по темата Русия и политиката ни спрямо Москва да бъде далеч по-разбираема и предвидима за всички международни партньори. Същевременно такава политика би създавала предпоставки за трайно икономическо сътрудничество между България и Русия, което географските, икономическите и културни фактори благоприятстват, но превратностите в политическите отношения силно ограничават.

II. Статии в специализирани научни списания

4. **Вълчев, Б.** “Which Sectors will Gain from the Climate Change” Knowledge society, No. 2, Sofia, 2017 г.

Резюме:

Статията не поставя под съмнение огромните рисковете и загуби, които различните общества понасят в резултат на климатичните промени, а обръща внимание на въпроса „как климатичните промени ще повлияят на преразпределението на световното богатство?“. Базисното допускание е, че нито загубите от климатичните промени, нито ползите от тях, ще бъдат разпределени равномерно, което предполага определени сектори на икономиката и определени географски региони дори да спечелят от иначе един катастрофален процес.

Сред географските региони прогнозите показват, че най-много ще спечелят страните от Севера – Канада, САЩ, Гренландия, Скандинавия, Русия. Същевременно страните от Юга – Африка, Азия, Латинска Америка и Океания ще понесат най-големи загуби от климатичните промени. Парадоксално, именно страните от Севера са исторически отговорни в най-голяма степен за причините за климатичните промени, а в момента са и най-подготвени технологично и организационно да се възползват в максимална степен от ограничените ползи, които климатичните промени биха могли да донесат. Затова зад резервираната политика на САЩ, Канада и Русия по климатичните промени вероятно се крият икономически сметки.

Анализът на ползите от климатичните промени се спира и на конкретни сектори, които могат да извлекат изгоди. Част от секторите са подложени на огромен натиск за реформиране, защото са отговорни за голям дял от въглеродните емисии и мерките за улавяване на климатичните промени минават през радикални промени в тези сектори. Такива са транспорта (основно автомобилен и въздушен), енергетиката и земеделието. Други сектори ще играят ключова роля за ограничаване на последиците от климатичните промени – като строителство, здравеопазване и застраховане. Анализът се концентрира върху три вида ползи, които са изведени в научната литература: 1) ползи от промени в околната среда; 2) ползи от нарастване на публичните плащания и 3) ползи от промени в конкурентоспособността в резултат на технологични иновации.

Анализът на ползите по сектори показва, че нуждата от адаптиране към променящата се среда ще генерира колосални финансови потоци и драматични технологични промени в отделни сектори. Най-голяма полза ще извлекат енергетиката, земеделието и строителството, защото в тези сектори ще бъдат насочени основните усилия по ограничаване на климатичните промени. Прогнозите са, че който най-бързо се адаптира технологично към климатичните промени в конкретните сектори, ще извлече най-голяма изгода.

5. **Вълчев, Б.** "Координация по европейските въпроси в България" сп. "Икономически и социални алтернативи", УИ „Стопанство“, София, 2017 г.

Резюме:

Статията анализира подробно координацията между различните държавни институции в България при изготвянето на рамкови позиции, указания и позиции с оглед участието ни в процеса на вземане на решения в ЕС. Основно внимание се отделя на националния координационен механизъм, установен с Постановление №85 от 2007 г. и включващ три нива на координация – работни групи, Съвет по европейските въпроси и Министерски съвет. Отчетени са силните страни във функционирането на механизма през изминалите десет години от създаването му – най-вече бързината на приемане на решения, но и възможността по линия на СЕВ да се следи държавните институции да изпълняват в срок поетите задължения в рамките на ЕС. Обърнато е внимание на някои слабости на координационния механизъм, като например неприсъственото вземане на

решения чрез мълчалива процедура в рамките на работните групи, което крие риска членовете на работните групи да не се запознаят подробно с представен проект и по-късно да се установи, че българските интереси не са защитени напълно. Отделено е място на специфичните особености при координацията по въпросите на Общата външна политика и политика на сигурност и по помощите за развитие, като е отбелязано, че е неоправдано обособяването на отделен координационен механизъм по помощите за развитие на фона на скромния принос на България в тази област.

6. **Вълчев, Б.** "EU Weaknesses and the Debate about its Future" Trakia Journal of Science, No. 2, Stara Zagora, 2017.

Резюме:

Статията анализира причините за дълбоките кризи, през които минава Европейският съюз през изминалото десетилетие. Основната теза е, че настоящият механизъм за вземане на решения в ЕС, доминиран от националните държави, не може да решава бързо и ефективно проблемите, пред които е изправена общността, и трябва да бъде променен. Открити са няколко от основните слабости на настоящата система – нарастването на популярността на евроскептичните партии в условията на асиметричен политически дебат по европейската тематика, риска от блокиране на ключови решения и реформи при наличие на лидери на евроскептични партии в Европейския съвет, практиката трети страни извън ЕС да залагат на тясно сътрудничество с държави членки с цел блокирането на общи инициативи или санкции на ниво ЕС и не на последно място демократичния дефицит, който пречи на гражданите на ЕС да влияят върху насоката на развитие на съюза. Представени са три алтернативи на съществуващия механизъм за вземане на решения, като алтернативите са оценени на база способността им да разрешат съществуващите проблеми. Първата предвижда съхраняване на настоящата система, доминирана от националните държави, с известно разширяване на областите, в които се прилага квалифицирано мнозинство. Така решаването на съществуващите проблеми би се отложило във времето, до момент когато нарастването на противоречията и на влиянието на евроскептичните партии би направило всяка по-смела реформа невъзможна. Втората алтернатива предвижда въвеждане на парламентарна система на управление на ниво ЕС, с което много от

настоящите слабости биха се премахнали, но вероятно при фрагментиран Европейски парламент може да се очаква нестабилност на управляващите коалиции и съответно на изпълнителната власт в ЕС. Третият вариант предвижда въвеждане на президентска система на управление, с пряко избран Европейски президент, който да назначава Европейската комисия. Това е най-смелото решение с оглед демократичността, ефективността и бързината на вземане на решения на ниво ЕС, но то не среща подкрепата на държавите членки, които ще вземат окончателното решение по реформите на ЕС. Затова прогнозата е, че съществуващата система ще се запази при задълбочаване на съществуващите проблеми.

7. **Вълчев, Б.** “Имиграционната политика на Гърция” сп. “Knowledge society”, бр. 2, 2010 г. сс. 93-97.

Резюме:

Статията представя аналитична ретроспекция на имиграционните процеси към Гърция, като извежда причините за създаването на анти-имигрантски настроения в южната ни съседка и превръщането на имиграцията в остър политически проблем. Представяне на легализационните програми от 1997 до 2006 г., както и на политиката за интеграция на имигрантите, илюстрират как правителството в Атина се стреми да извлече максимална икономическа изгода от имиграцията, без да се съобразява с правата и интересите на имигрантите. В резултат Гърция привлича основно нискоквалифицирана имиграция, която е ангажирана в ниско-пратени и трудоемки отрасли като строителство, земеделие и домашни грижи. Същевременно държавата не се стреми да създаде предпоставки за легализиране на статута им и това стимулира имигрантите да търсят заетост в сивата икономика. Степента на интеграция на имигрантите в Гърция е много ниска, като възможностите за получаване на социални помощи са крайно ограничени, достъпът на децата на имигрантите до образователната система е сведен до минимум, предоставянето на социални или политически права на имигрантите в Гърция е немислимо.

На базата на редица сходства между България и Гърция от географско, икономическо и политическо естество и направен сравнителен анализ доколко тенденциите в миграцията към Гърция и характеристиките на гръцката имиграционна политика са приложими за България. Първият извод, който се налага, е че рискът е малък България да бъде изправена пред такава вълна на нелегална имиграция както Гърция, защото разликата в стандарта на живот със съседните страни извън ЕС не е голяма и е вероятно миграционният поток да се насочи към Западна Европа. Второто допускане, че „българската имиграционна политика ще възприеме част от мерките, прилагани в Гърция“ също изглежда нереалистично, поради очевидните слабости в прилаганата от южната ни съседка политика.

Изводът е, че България е вероятно да възприеме по-отворен модел на имиграционна политика, създаващ позитивни стимули за имигрантите да се интегрират, да си изкарват прехраната честно и да спазват законите. За тази цел обаче е необходима политическа воля за ревизиране на законодателството по отношение на натурализацията, правото на престой и труд на имигрантите и тяхното социално осигуряване. Необходима е също така една толерантна към имигрантите медийна среда. Ако политическият елит заложи на по-простото решение да не променя законодателството с предоставяне права на имигрантите, а медиите продължат с зложелателни предупреждения за „опасността от имигрантите“, все пак България може да последва неприятния пример на Гърция

8. **Вълчев, Б.** “Умерен и краен пацифизъм” в "Политическата мисъл на XX в. Преведено и реферирано издание с учебна и научно-изследователска цел" София, 2006 г. сс. 221-233.

Резюме:

Статията представлява преведен и рефериран преглед на идеите пацифизма, изложени от Мартин Сийдъл в сборника „Политическата мисъл на XX в.“. В нея е направено разграничение между идеите, от една страна, на двете доминиращи теории в политиката за сигурност – отбранителната доктрина и интервенционизма – и по-слабо утвърдените идеи на пацифизма, от друга страна. Въпреки че не среща широка обществена и политическа подкрепа, към движението за мир, както е известно през XIX в., се числят немалък брой политически мислители, които спадат към различни условни течения в това движение. Основното разделение е на умерен и краен пацифизъм, като сред представителите на крайния пацифизъм доминира убеждението, че отделянето на средства за отбрана и войните като цяло могат да бъдат премахнати незабавно, ако има необходимата промяна в общественото съзнание в различните страни. За разлика от тях привържениците на умерения пацифизъм допускат съществуването на армии и отбранителни войни, докато не настъпят такива промени в политическите структури, които да направят войните невъзможни.

Статията проследява подробно зараждането на умерения пацифизъм през XIX в. и неговите най-видни представители – Р. Кобдан, Ж. Новиков, Дж. Хобсън и Н. Енджъл. Анализът проследява как превратностите на историята около Първата световна война, възхода на Обществото на народите и неговия провал, избухването на Втората световна война и последвалата почти незабавно Студена война влияят върху популярността на

умерения пацифизъм. Отделено е място на феминисткото движение за мир през 70-те години на XX в. и на екологичното движение, като специфични течения в пацифизма.

Частта от статията посветена на крайния пацифизъм проследява силното влияние на религиозните течения като Квакери и Менонити върху зараждането му. Проследени са трите основни течения в крайния пацифизъм – оптимистичното, разчитащо на Бог или на моралните задръжки да възпрат агресора от нападение над невъоръжена държава; песимистичното, според което пацифистките идеи нямат приложимост на практика в политиката, докато не се наложат във всички държави и един компромисен вариант, според който въпреки че пацифизмът няма да има приложимост на практика в обозримо бъдеще, участието на пацифисти в политиката намалява рисковете от война. Сред конкретните автори, които са представени, водещо място заемат Л. Толстой, Б. Ръсел, А. Понсънби, А. Хъксли и П. Ароусмит. Текстът проследява някои очевидни слабости в аргументацията на пацифизма, проследява колебанията на отделни автори от краен към умерен пацифизъм и обратно и като цяло причините пацифизмът да остава политическа теория с ограничена подкрепа и минимално практическо значение.

9. "Потенциалът на НАТО за стабилизиране на Близкия изток" сп. "Международни отношения" бр. 2, 2008 г., сс. 67-74.

Резюме:

Статията представлява спекулативен анализ относно възможно, но малко вероятно развитие на ситуацията в Близкия Изток в дългосрочна перспектива, свързано с присъединяване на част от държавите към НАТО. Текстът изхожда от две базисни идеи, които трайно са се утвърдили спрямо Близкия изток – 1) като зона на конфликт между християнската и мюсюлманска цивилизации и 2) като зона на хронична нестабилност и нестихващи конфликти.

В началото на статията са представени негативните последици от нестабилността в Близкия изток за западните общества – терористични заплахи, нестабилност на цените на петрола и миграционен натиск. По-нататък са изложени аргументи как предлагането на перспектива за членство в НАТО може да ограничи тези

негативни ефекти и да промени изцяло разбиранията за Близкия изток като зона на хронична нестабилност и на сблъсък на цивилизациите. Анализът се спира на потенциалните ползи за страните от региона от едно членство в Алианса, свързани със съкращаване на военните разходи и пренасочване на средства за други цели, по-добри гаранции за сигурност, намаляване на политическите рискове за инвестиции в Близкия изток и подобряване на бизнес климата, както и на вероятните рискове, най-вече свързани с ожесточена съпротива вътре в държавите.

Накрая анализът се спира на потенциалните ползи за държавите членки на НАТО, свързани с ограничаване на тероризма и миграционните потоци, със стабилизиране цените на петрола и увеличаване на търговския обмен с Близкия изток. Негативи от членство на страни от този размирнен регион обаче не са за подценяване – риск от блокиране на организацията, риск от въвличане във военен конфликт и риск от конфронтация с Русия и Китай по отношение на влиянието в Близкия изток. Изводът от цялостния анализ показват редица предимства от разширяването на НАТО в Близкия изток и за двете страни, както и немалко рискове. Съществен елемент от анализа обаче е допускането, че не е необходимо много държави от региона да станат членове на Алианса, за да настъпи промяна в положителна насока. Достатъчно е дори само идеята за такова членство да бъде предложена и възприета сериозно, за да се разрушат убеждения за сблъсък на цивилизациите, битували дълги години. Нещо повече, Близкият изток би могъл да тръгне по пътя на постепенна, но радикална промяна, ако ползите от евентуално членство в НАТО започнат да се разглеждат сериозно. Най-големият успех на Алианса е успешното трансформиране от враждебните отношения с Варшавския договор към интеграция в НАТО на Източна Европа. Ако това се е случило в миналото в Източна Европа, няма как априорно да се изключи възможността това да се случи в бъдеще в Близкия изток.

10. **“Болонския процес и реформите във висшето образование”** сп. “Международна политика”, кн. 3, 2008 г., сс. 99-115.

Резюме:

Статията проследява процеса на хармонизация на европейското образование по линия на Болонския процес през първото десетилетие от инициативата и

предизвикателствата, пред които са изправени висшите учебни заведения на стария континент.

В началото на статията са анализирани някои общи тенденции за света, които влияят върху Болонския процес, като масовизацията на висшето образование, появата на предприемачески университети в тясно сътрудничество с бизнеса и засилване на конкуренцията между университетите в епохата на информационно общество. След това се проследяват първите стъпки на Болонския процес със Сорбонската декларация от 1998 г. и Болонската декларация от 1999 г. В тези програмни документи се задават основните цели на процеса – на първо място създаване на културно и интелектуално обединение на Европа чрез студентската и преподавателска мобилност и в перспектива на европейска нация и едва на второ място модернизация на висшето образование с оглед повишаване ефективността на икономиката. Отделено е внимание на географския обхват на Болонския процес, който далеч надхвърля границите на ЕС с включването през 2005 г. на Русия, Кавказките републики, Турция и Западните балкани.

Централно място в изложението все пак заемат принципите и правилата за висше образование, възприети с Болонския процес – продължителност на циклите на образование, условията за студентска и преподавателска мобилност, системата за трансфер на кредити, Европейската мрежа за осигуряване на качеството, ролята на националните агенции по акредитация. Специално място е отделено на два важни аспекта на Болонския процес – усилията за обучение през целия живот и ориентирането на обучението към придобиване на практически умения вместо на знания. Един от основните критерии за качеството на образованието е „резултатът от обучението“, т.е. съотношението между вложените средства в обучение и по-високата заплата след завършване.

Изводите сочат, че Болонският процес е мащабна реформа на висшето образование, която води до хармонизация на европейско равнище и до възприемане на някои от най-добрите практики на водещите британски и световни университети. Способността да се адаптират най-бързо към промените ще предопредели онези висши учебни заведения, които ще извлекат най-голяма полза от реформите.

11. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Антифашистка коалиция“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 30-31.

Резюме:

Статията проследява усилията за създаване на коалиция срещу Третия райх в навечерието и в хода на Втората световна война. Представени са основни програмни документи на коалицията като Атлантическата харта, Декларацията на обединените нации, Съветско-британският и Съветско-американският договори за сътрудничество от пролетта на 1942 г. и др. Важно място е отделено на противоречията между съюзниците относно откриването на втори фронт, както и на договореностите за следвоенния световен ред в края на войната.

12. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Аншлус“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 31-32.

Резюме:

Статията проследява последователните усилия на Германия да присъедини към териториите си Австрия през 30-те години на XX в. от убийството на канцлера Долфус през 1934 г. до окончателното обединение през март 1938 г. Основният проблем пред обединението е опозицията на Италия и статията анализира внимателните дипломатически маневри на Хитлер в хода на Абисинската криза и гражданската война в Испания, които водят до промяна в италианската позиция.

Ходът на окончателната криза от февруари-март 1938 г. поставя редица фундаментални въпроси, свързани с ползата от колективната сигурност, значимостта на ненамеса във вътрешните работи и законността на обединение на територии чрез референдум, проведен след разполагане на чужд въоръжени сили.

13. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Балкански войни“ в в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III

„Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 41-42.

Резюме:

Статията проследява посредническата роля на Русия за сформирването на Балканския съюз, характера на договореностите между Гърция, Сърбия, Черна гора и България и причините за прибързаното обявяване на война на Османската империя през септември 1912 г. Въпреки успешните бойни действия, оставащите много неизяснени въпроси договорености от Лондон внасят напрежение в коалицията и последвалата Междусъюзническа война повдига множество въпроси, свързани с разумното степенуване на целите във външната политика и избор на подходящ момент те да бъдат реализирани.

14. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Берлински конгрес“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 45-46.

Резюме:

Статията проследява сложните дипломатически маневри на Великобритания, Османската империя, Германия и Русия, които водят до съществено ревизиране на Санстефанския мирен договор на Берлинския конгрес. Специално място е отделено на договореностите между великите сили, които имат съдбоносно значение за бъдещето на новосъздаденото княжество България и за обособената автономна област Източна Румелия, както и други клаузи свързани със Сърбия и Западните Балкани.

15. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Версайска система“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 65-66.

Резюме:

Статията представя хода и резултатите от една от най-значимите международни конференции през XX в. – Парижката мирна конференция от 1919-1920 г. изготвила договорите с победените страни в Първата световна война. Представените са

различията в концепциите на водещите държави и трудните компромиси, които имат съдбоносно значение през следващите две десетилетия. Слабостите в постигнатите договорености на Версайската конференция стават очевидни през 20-те и особено през 30-те години на XX в. и повдигат фундаментални въпроси, свързани с ползите от наказателен мир, стабилността на една международна система, от която са изключени много от водещите сили и смисъла на организация за колективна сигурност, която да гарантира спорни граници.

16. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Виетнамски конфликт“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 71-72.

Резюме:

Статията проследява развитието на един от най-кървавите конфликти през XX в. през двете му основни фази – войната между Франция и Виетнам в периода 1946-1954 г. и американската намеса в конфликта между Северен и Южен Виетнам в периода 1964-1973 г. Първата фаза илюстрира непримиримостта на колониалния модел на управление в епоха на нарастващо национално самосъзнание и трудното намиране на компромис в Женевските споразумения от 1954 г. между политическите реалности на място и геополитическите съображения. Втората фаза от конфликта повдига редица други фундаментални въпроси, свързани с приложимостта на морални категории към поведението в непримирим конфликт, границите на приложимост на военната мощ далеч от родината и ползата от внимателна преценка на баланса на силите с оглед намиране на алтернативни решения в безизходна ситуация.

17. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. Г. Генов „Доктрина Халщайн“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. с. 119.

Резюме:

Статията анализира причините за зараждането на доктрината Халщайн във ФРГ през 50-те години на XX в. като опит за предотвратяване дипломатическото признаване на ГДР и отстояване единството на германската нация. Текстът проследява ограниченията пред реализирането на заложените в доктрината цели и мотивите тя да бъде изоставена през ерата на разведряването.

18. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Държавен договор с Австрия“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. с. 122.

Резюме:

Статията представя този основополагащ за съвременната австрийска държава договор, който е сключен с държавите победителки във Втората световна война вместо мирен договор. Анализът се спира на ситуацията в Австрия в следвоенния период и възможностите за намиране на компромис между враждуващите страни в Студената война след смъртта на Сталин. Отчетена е ролята на договора за превръщането на Австрия в неутрална държава в хода на Студената война и причините страната да се присъедини към ЕС едва след разпада на СССР.

19. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. Г. Генов „Инициативата за стратегическа отбрана“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 158-159.

Резюме:

Статията представя значението на Инициативата за стратегическа отбрана на тогавашния президент Р. Рейгън за тогавашния баланс на силите в Студената война и техническите трудности пред изграждане на подобен род системи. Централен въпрос е ролята на ИСО за края на Студената война и влиянието, което тази заплаха е оказала върху Горбачов да седне на масата за преговори и да предложи различни компромисни варианти в името на намаляването на напрежението. Проследено е как инициативата променя своите цели и основни характеристики след края на Студената война и след

атентатите от 11 септември 2001 г., както и значимостта им за съвременния баланс на силите.

20. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. Г. Генов „Ирано-иракиска война“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. с. 164.

Резюме:

Статията проследява събитията в този мащабен конфликт в Близкия изток, довел до смъртта на близо 2 млн. човека. Представени са дипломатическите обрати в подкрепата от страна на САЩ и СССР за двете страни, както и причините конфликтът да изпадне в патова ситуация, от която никой не печели. Статията повдига редица остри въпроси, свързани с прилагането на забранени химически оръжия при воденето на война и с приложимостта на войната като средство за водене на външна политика в съвременната епоха.

21. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. Г. Генов „Иранска революция“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. с. 165.

Резюме:

Статията анализира причините за спада в популярността на прозападния авторитарен монарх шах Пахлави и революционната промяна към създаване на шиитска република, начело с религиозния водач аятолах Хомейни. Отделено е внимание на нападението над американското посолство и продължилата 444 дни заложническа криза, както и на радикалната форма на шариат, която е наложена. Накрая статията представя ролята на Ислямската революция за цялостния баланс на силите между шиити и сунити в Близкия изток и сблъсъците, до които появата на нов център на сила освен комунизма и капитализма довежда.

22. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. Г. Генов „Карибска криза“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 171-172.

Резюме:

Статията разглежда предпоставките за избухването на ядрен сблъсък между САЩ и СССР заради малка територия като Куба и значението, което една ракетна установка на кубинска територия би имала за баланса на силите в Студената война. Отделено е внимание на различните алтернативи, които американската администрация разглежда в отговор на съветското предизвикателство и защо се стига до морска блокада на острова. Анализът проследява и най-критичните моменти на кризата, свързани с прихващането на съветски кораби с военни доставки от американския флот и последвалата игра на нерви. Централно място в изложението заемат преговорите между САЩ и СССР за намиране на дипломатическо решение на кризата и постигнатите окончателни договорености, както и цялостното значение на кризата за хода на Студената война.

23. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. Г. Генов „Кипърски проблем“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. 174-175.

Резюме:

Статията анализира компромисите между кипърските гърци и кипърските турци, залегнали в договора от 1960 г., с който се дава независимост на острова и положенията в приетата конституция, с които се гарантират правата на двете общности. Впоследствие е разгледан опитът за конституционна реформа на президента Макариос от 1963 г., който води до остра криза и обезмисля постигнатите предходни договорености. Централно място в изложението заема кризата от 1974 г., когато след преврат и опит за присъединяване на Кипър към Гърция, турската страна изпраща войски и окупира северната част от острова. По-нататък се проследяват безплодните усилия на ООН и международната общност да предотвратят обявяването на

независимост на отцепилата се Севернокипърска турска република, както и дългогодишните преговори под егидата на ООН за дипломатическо решаване на Кипърския проблем.

24. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. Г. Генов „Конвенция от Монтрьо“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. с. 184.

Резюме:

Статията анализира причините СССР и Турция да настояват за ревизиране на статута на Босфора и Дарданелите, приет с Лозанския договор. Разгледана е стратегическата ситуация в средата на 30-те години, която води до промяна в британската позиция и до свикването на конференцията в Монтрьо. Разгледана е и възможността България да получи излаз на Егейско море в рамките на конференцията и причините страната ни да отхвърли тази възможност. Централно място в статията заемат постигнатите договорености по отношение на статута на проливите и значението, което те имат за България и за сигурността на останалите черноморски държави. Накрая е отделено внимание и на доста спорната допълнителна регламентация на проливите, която Турция приема едностранно през 90-те години.

25. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Крайовска спогодба“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 200-201.

Резюме:

Статията представя ситуацията в Южна Добруджа след Междусъюзническата война, когато Румъния контролира територията и пристъпва към колонизиране на румънци. По-нататък анализът се спира на изключително неблагоприятната стратегическа ситуация за Румъния в края на 30-те години и едновременното предявяване на териториални претенции от три нейни съседа. Решаваща за съдбата на Южна Добруджа се оказва позицията на великите сили след избухването на Втората

световна война, която подкрепя българските претенции. Централно място в разработката заема хода на преговорите в гр. Крайова през август и септември 1940 г. и конкретните условия на мирното споразумение. Отделено е внимание и на оценката за мирното споразумение след войната, което допринася България да запази Южна Добруджа въпреки участието си на страната на Германия във Втората световна война.

26. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Малка Антанта“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. 215-216.

Резюме:

Статията проследява дипломатическите усилия за съставяне на съюза и мотивите на участващите държави. Откроена е посредническата роля на Франция за съставянето на Малката Антанта и първата успешна съвместна акция срещу Унгария през 1921 г. По-нататък е проследена трансформацията на съюза в международна организация с постоянни структури през 1930 г. Накрая анализът се спира на разпада на съюза в края на 30те години в резултат на акумулиране на външни заплахи и стремеж на страните в Малката Антанта да намират решение на проблемите поединично.

27. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Московско примирие с България“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 231-232.

Резюме:

Статията проследява причините за провала на преговорите за сключване на примирие със САЩ и Великобритания през лятото на 1944 г. Проследява се промяната в съветската позиция след навлизането на съветските войски в България през септември 1944 г. и хода на преговорите между СССР, САЩ и Великобритания относно условията на примирието с България. Друг важен аспект, който е засегнат, са югославските амбиции да присъединят Пиринска Македония към СР Македония още по силата на примирието и мотивите на София да се съобрази с югославските претенции. Накрая са

представени основните положения в Московското примирие за излизане на България от Втората световна война и тяхната значимост за следвоенното развитие на страната.

28. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Мюнхенско споразумение“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 233-234.

Резюме:

Статията разглежда подробно постепенно нарастващия германски натиск за промяна статута на териториите, населявани с немци в Чехословакия в края на 30те години на ХХ в., както и сложните преговори между Чехословакия, Франция, Великобритания и СССР във връзка с евентуално противодействие срещу Хитлер. Специално внимание е отделено на преговорите между Чембърлейн и Хитлер на две срещи през септември 1938 г. и отстъпчивата позиция на британския премиер. Накрая изложението се спира на самата Мюнхенска конференция и на постигнатите договорености, както и на трайната промяна в баланса на силите в Европа в резултат на направените отстъпки.

29. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Ньойски мирен договор“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 248-249.

Резюме:

Статията започва с кратко представяне на условията на Солунското примирие и на положението на България в края на Първата светова война. По-нататък е представена процедурата за изготвяне на мирния договор с България и причините този договор да доведе до правителствена криза в София. Отчетена е важната роля, която американският президент Удроу Уилсън изиграва, за да се смекчат или отхвърлят някои от условията към страната ни. Естествен акцент на анализа е съдържанието на Ньойския договор и по-специално териториалните, репарационни и военни клаузи, които

поставят страната ни в изключително тежко положение. Изложението завършва с оценка на последиците от Ньойския договор за цялостното развитие на България.

30. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Общество на народите“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 250-251.

Резюме:

Статията представя накратко събитията свързани с учредяването на Обществото на народите в рамките на Парижката мирна конференция от 1919 г., както и парадокса САЩ да откаже да членува в международната организация, за чието създаване е положил неимоверни усилия. В изложението се разглеждат целите и най-вече основните оржани на ОН, както и процедурите за вземане на решения. Специално внимание е отделено на мандатната система и съдбата на бившите германски и османски територии. Накрая са проследени някои от по-успешните действия на ОН, както и големите провали на организацията, които в крайна сметка водят до нейното разпускане.

31. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „ООН“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 255-256.

Резюме:

Статията проследява усилията за учредяване на ООН в заключителния период на Втората световна война. Представени са правилата, залегнали в Устава, както и различните органи на ООН, сред които водещо място заема Съветът за сигурност. Анализирани е ролята на организацията в годините на Студената война, някои по-значими успехи, както и постепенното засилване на нейната значимост след 1989 г. Изложението повдига някои фундаментални въпроси в международните отношения, като например за отношенията между големите и малките държави и противопоставянето Север-Юг, за ефективните мерки да се предотврати или реши един

конфликт, за глобалните проблеми и способността на държави да постигнат взаимни компромиси в стремежа си да намерят решение.

32. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Остполитиката на Вили Бранд“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 260-261.

Резюме:

Статията разглежда причините, поради които се счита в края на 60-те години, че доктрината „Халщайн“ не носи резултати и се налага обрат в германската политика. Представени са основните различия между двата подхода по германския въпрос. Централно място в изложението заемат преговорите и постигнатите договорености със СССР, Полша, Чехословакия и ГДР, които с цената на болезнени компромиси отварят пътя за сътрудничество между двете германски държави. Отчетена е ролята на споразуменията за намаляване напрежението между двата блока в Студената война и за ерата на разведряването. Накрая са разгледани и някои от критиките към Остполитиката на Вили Брандт, но окончателната оценка след края на Студената война ясно показва, че без тези болезнени компромиси обединението на Германия през 1990 г. би било невъзможно.

33. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Пакт Рибентроп-Молотов“ Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 264-265.

Резюме:

Статията анализира причините за рязкия обрат от враждебност и конфронтация към сближаване и сътрудничество в отношенията между Германия и СССР през 1939 г. Отчетена е ролята на изолирането на СССР от Мюнхенската конференция, едностранните британски гаранции за Източна Европа и мудно развиващите се преговори между Великобритания, Франция и СССР през лятото на 1939 г. за постепенния обрат в съветската позиция. Централно място в изложението е отделено на договореностите

между Рибентроп и Молотов от 23 август 1939 г. за подялба на сферите на влияние в Източна Европа. Разгледаните са и последиците от пакта, който ускорява избухването на Втората световна война и води до постепенното отнемане на независимостта на редица държави в Централна и Източна Европа.

34. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Парижки мирен договор“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 269-270.

Резюме:

Статията представя първоначално одобрената процедура за изготвяне на мирните договори с победените страни във Втората световна война и българската позиция на Парижката конференция. Специално внимание е отделено на преговорите по репарационните клаузи спрямо България и постигането на компромис в ущърб на огромните първоначални гръцки претенции. Друг важен акцент в статията са споровете по отношение на границите на България след войната и удивителното стечение на обстоятелствата, което позволява на страната ни да бъде единственият съюзник на Германия приключил войната с по-големи граници, отколкото я е започнал. Накрая статията анализира и последиците от влизането в сила на мирните договори, с което отпадат и последните пречки пред налагането на един съветски модел на управление в България.

35. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Петрички инцидент“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 279-280.

Резюме:

Статията анализира причините за избухването на острата криза в българо-гръцките отношения през октомври 1925 г., застрашила териториалната цялост на страната ни. Проследяването на хода на събития поставя редица ключови въпроси в международните отношения, свързани с избора на деескалиращи мерки в ситуация на

остра криза, предимството на дипломацията пред силовите решения и ползата от посредничеството на международни организации. Анализът се спира и на последиците от кризата, свързани с финансови компенсации за понесените жертви и щети, но и изострено внимание на ООН относно проблемите на българското население в Гърция.

36. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Позиция на България по югокризата“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. с. 283.

Резюме:

Статията започва с анализ на ситуацията в България след края на Студената война от гледна точка на заплахите за нейната сигурност и гаранциите, с които разполага. По-нататък са разгледани процесите на разпад на бивша Югославия и причините България да заложи на бързо признаване на отцепилите се републики. Анализът се спира и на усилията за разрешаване на конфликта в Босна и политика на „активен неутралитет“, която е възприета от българското правителство. Не е подмината и темата за ембаргото, наложено от ООН на бивша Югославия и негативните последици за българската икономика.

37. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Потсдамска конференция“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 334-335.

Резюме:

Статията анализира промяната в американската политика спрямо СССР след смъртта на Рузвелт и встъпването в длъжност на Х. Труман. По-нататък са разгледани решенията на Потсдамската конференция, централно място сред които заемат отново германския и полския въпрос. Сред останалите договорености се откроява решението как да бъдат изготвени договорите с победените страни. Цялостната оценка за историческото значение на конференцията не може да подмине рязкото нарастване на

недоверието и напрежението между доскорошните съюзници и посяването на семената, от които съвсем скоро избухва Студената война.

38. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Признаване на Република Македония“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 344-345.

Резюме:

Статията проследява динамиката в българската позиция по македонския въпрос в периода от 1945 до 1989 г. Отделено е внимание на югославските претенции от края на 80-те години за наличие на македонско малцинство в България и напрежението между двете страни, породено от тези претенции. Изложението продължава с обявяването на независимостта на Република Македония и причините това да е единствената република от СФРЮ, отделила се по мирен път от Белград. Централно място в анализа заема решението на българското правителство от януари 1992 г. за признаване на Р. Македония, както и посредничеството за признаване независимостта от страна на Руската федерация. Накрая статията се спира на претенциите на Скопие за македонско малцинство в България и езиковия спор, които рязко влошават двустранните отношения.

39. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Репарации от България“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 371-372.

Резюме:

Статията отначало представя тежките репарационни краузи на Ньойския договор и причините държавите победителки да отхвърлят всякакви български искания за облекчаване на плащанията. Отделено е внимание на споразумението от март 1923 г., с което голяма част от плащанията са отложени във времето, а годишната вноска е сведена до поносим размер. Статията проследява и ефекта от Световната икономическа криза върху българските репарации, които първоначално са замразени, а впоследствие и опростени. По-нататък статията се спира на съдбата на репарационните задължения

на България след Втората световна война. Анализът обхваща както бързото изчистване на задълженията към Югославия, така и неуредените финансови задължения към Гърмия за продължителен период от време поради прекъснатите дипломатически отношения до окончателното изчистване на въпроса със споразуменията от 1964 г.

40. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Санстефански мирен договор“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. с. 384.

Резюме:

Статията представя в началото договореностите между Австро-Унгария и Русия в навечерието на Руско-турската война за разпределение на сфери на влияние на Балканите. По-нататък изложението представя ролята, която изиграва Великобритания за избухване на Руско-турската война, както и хода на военните действия, довели до подписването на Сан-стефанския договор. Анализът се спира на териториалните клаузи на договора, като ги съпоставя с ареала на българската нация по това време и с програмите на национално-освободителното движение от предходното десетилетие. Не са подминати и внесените с договора изменения в границите на останалите балкански държави. Накрая статията разглежда мотивите Великобритания и Австро-Унгария да оттеглят подкрепата си и да настояват за ревизиране на договора под угрозата от започване на война, което принуждава Русия да се съгласи със свикването на Берлинския конгрес.

41. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. Г. Генов „Спасяване на българските евреи“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 409-410.

Резюме:

Статията разглежда подробна развитието на събитията във връзка с депортирането на евреите от България и администрираните от страната ни територии през драматичните години на Втората световна война, тема с която страната ни с

основание се гордее. Първоначално са представени мотивите на цар Борис III да се съгласи на подписването на договор с Германия за депортиране на българските евреи, както и решението да се започне с депортиране на евреите от Беломорска Тракия и Македония. По-нататък се разглежда безпрецедентната мобилизация на българското общество в защита на евреите и официалното решение на Народното събрание да бъде спряна депортацията.

Представени са мерките за изселване на българските евреи в провинцията и вкарването им в трудови лагери като алтернатива на депортацията, както и договореностите за допускане на българските евреи да се изселят в Израел след войната.

42. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. Г. Генов „Спогодба Моллов-Кафандарис“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. с. 411.

Резюме:

Статията представя подписаната през 1919 г. по гръцко искане спогодба между премиерите на двете страни Венизелос и Стамболийски за обезщетяване за имотите при доброволно изселване. По-нататък анализът се спира на изчистването на взаимните задължения, които изцяло са за сметка на гръцката страна, особено след принудителното изселване от Егейска Македония на 80 хил. българи в края на гръцко-турската война от 1922 г. Условието на спогодбата от 1927 г. Моллов-Кафандарис са в интерес на гръцката страна, тъй като отлагат във времето изплащането на задълженията, но от друга страна потвърждават наличие на задължения в момент, когато България е твърде слаба, за да наложи изплащането им. Мораториумът на Хувър от 1932 г. дава повод на Атина да прекрати плащането на задълженията и едва с пакета договорености от 1963 г. се пристъпва към взаимно приспадане на задълженията. Съдбата на тази конвенция ясно показва, че отказът да се прави компромис с интересите на българските граждани в крайна сметка води до позитивен резултат, макар наследниците на изселниците да получават компенсация едва през 90те години на XX в. или с близо 70 г. закъснение.

43. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Съединението на България и европейската дипломация“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 418-419.

Резюме:

Статията първоначално анализира причините да се пристъпи към съединение на Княжество България с Източна Румелия, но да не се избързва с обединение с Македония. По-нататък анализът се спира на дипломатическата мисия на княз Александър Батенберг в подготовка на съединението, както и на революционната активност в Източна Румелия за отхвърляне на турската власт. Отделено е внимание на острата реакция на съседните страни, и на повечето велики сили начело с Русия и опитите на Цариградската конференция да възстанови статуквото. Успешният изход за България от Сръбско-българската война открива пътя за преки преговори с Османската империя и дипломатическо решение на кризата, условията на което, както и ролята на Русия в преговорите са обект на заключителния анализ в статията.

44. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Тракийски въпрос“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 428-429.

Резюме:

Статията проследява статута на Западна Тракия след Първата световна война и претенциите на Гърция към тези територии. Безуспешното отстояване на българските искания за Западна Тракия през 1920 г. повдига въпроса за смисъла от поставяне на нереалистични искания, когато страната е в изолация и няма възможност да ги реализира, за ползите от търсенето на разумен компромис, дори и той да не отговаря на максималистичните ни амбиции. Нереализираният излаз на България на Егейско море в рамките на пристанището Дедеагач или в други части от Западна Тракия е горчив урок от българската история за пропуснатите възможности.

45. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. А. Първанов „Тристранен пакт“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 436-437.

Резюме:

Статията представя договореностите между Германия, Италия и Япония от септември 1940 г., с които се скрепява съюза между трите експанзионистични държави във Втората световна война. Специално внимание е отделено на преговорите между Германия и СССР от октомври 1940 г. за евентуално присъединяване на Москва към Тристранния пакт, както и причините да не се стигне до съгласие. Проследено е и включването на различни държави от Централна и Източна Европа към пакта, както и постепенният разпад на съюза в заключителните месеци на войната.

46. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. Г. Генов „Четиринадесетте точки на У. Уилсън“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 466-467.

Резюме:

Статията представя основните положения в една ключова реч на американския президент Удроу Уилсън пред американския Конгрес, която служи за основа на мирните договори с победените държави след Първата световна война. Обърнато е внимание на ролята, която тези мирни предложения изиграват за по-бързата капитулация на Германия и края на световния конфликт. Основният акцент все пак пада върху възраженията на европейските съюзници спрямо различни точки от програмата и причините немалка част от условията в крайна сметка да не залегнат в мирните договори. Заключителният анализ се спира на огромното влияние, което в крайна сметка идеите на Удроу Уилсън оказват върху европейската политика през 20-те и 30-те години и по-късно върху учредяването на ООН и върху мирните договори след Втората световна война.

47. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. Г. Генов „Членство на България в Обществото на народите“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 467-468.

Резюме:

Статията проследява усилията на правителството на Ал. Стамболийски България бързо да бъде приета за член на ОН още през 1920 г., като са изложени очакваните ползи за страната ни. По-нататък анализът се спира на поредица от кризи през 20-те години, когато ОН изиграва положителна роля за защита на българските интереси във връзка с Петричкия инцидент, спогодбата Моллов-Кафандарис и получаването на заем за оземляване на бежанците. Макар вниманието на ОН да е насочено към други въпроси през 30-те години и като цяло организацията да се проваля във възпирането на агресията, очевидно е, че тя изиграва ключова роля за страната ни в един от най-трудните периоди на нейното съществуване.

48. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. Г. Генов „Членство на България в ООН“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 468-469.

Резюме:

Статията първоначално представя причините ООН да отхвърли българската кандидатура за членство в края на 40те години на XX в. По-нататък текстът проследява постигнатия компромис през 1955 г. за приемане на страната ни в организацията и първоначалната активност на българските представители в различните помощни органи на ООН. Специално внимание е обърнато на трите мандата на България в Съвета за сигурност на ООН в периодите 1966-1967, 1986-1987 и 2002-2003 г., както и приноса на София за приемане на някои ключови резолюции по Близкоизточния конфликт и войната в Ирак. Накрая анализът се спира на важната роля, която организацията изиграва за гарантиране на българската сигурност след разпада на ОВД и преди присъединяването ни към НАТО, както и за позициите на България по реформирането на ООН.

49. **Вълчев, Б.** в съавторство с проф. Г. Генов „Ялтенска конференция“ в Енциклопедичното издание „Основни термини използвани в учебния процес“. Том III „Политически науки“. Проф. д-р Георги Янков (отг. редактор). София: Издателски комплекс – УНСС. 2012 г. сс. 472-473.

Резюме:

Статията се спира на основните договорености от най-важната конференция в края на Втората световна война. Централно място в анализа намират германският и полският въпрос, по отношение на които се преплитат интересите на водещите сили в Анти-хитлеристката коалиция. Обърнато е внимание на широките отстъпки, които Рузвелт прави на СССР във връзка с включването му във войната срещу Япония, както и на финалните компромиси, позволили учредяването на ООН през лятото на 1945 г.

50. **Вълчев, Б.** "Бежанската криза и българската реакция" гр. София, сп. Международни отношения, бр. 2, 2017 г.

Резюме:

Статията анализира заплахите, които произтичат от миграцията за сигурността на България към настоящия момент и в перспектива, както и мерките, които вземат българските власти на национално и европейско равнище, за да ограничат тези заплахи. В началото статията се спира на причините потокът имигранти през България да е значително по-малък от този през Гърция. Данните за влезналите в страната ни мигранти ясно подсказват, че те възприемат страната ни като временна спирка по пътя към Западна Европа. Същевременно наличието на близо 3 млн. сирийски бежанци в съседна Турция при прогресивно влошаващи се отношения между южната ни съседка и ЕС, както и цялостната нестабилност в Близкия и Средния Изток дават основание да се направи прогнозата, че в перспектива може да се очаква значително нарастване на миграционния натиск върху България.

На фона на умерения брой мигранти минаващи през България, миграционната криза е непропорционално представена в обществените медии и в изказванията на политическия елит, което допринася за засилване на негативните нагласи в обществото спрямо мигрантите. Броят на зачестилите протести в районите, където присъствието на мигранти е по-осезаемо, подсказва, че при значително по-масирана миграционна вълна

социалното напрежение е вероятно да е значително по-изразено. В тази връзка анализът се спира на различните рискове за сигурността, което могат да произтекат от миграцията, така както те са описани в доклад на вътрешния министър пред Консултативния съвет за национална сигурност от 2013 г. Прави впечатление, че повечето рискове са характерни за приемащите държави, а не за транзитни държави, каквато е България. Затова най-сериозно следва да се гледа на финансовия, хуманитарен и здравен риск от приема на значителен брой хора, подали молби за бежански статут. Тези рискове могат да се минимизират при планиране и правителствени инвестиции в охрана по границата и увеличаване капацитета на приемащите центрове. България работи в тази насока, като отдели значителни собствени средства за изграждане на ограда по границата с Турция, а със средства на ЕС се очаква да подобри системите за наблюдение на границата и условията в бежанските лагери.

Най-същественото развитие за страната ни като външна граница на ЕС все пак е решението на европейско равнище да се създаде Европейска агенция за гранична и брегова охрана. Статията подробно анализира новите правомощия и увеличения капацитет за реагиране на агенцията, но очевидната тенденция е да се използват финансовите и човешки ресурси на всички държави в ЕС при улавяване на внезапна криза по някоя от външните граници на съюза. Това дава надежди, че с европейска подкрепа България ще бъде много по-подготвена да посрещне бъдещите миграционни вълни.

51. **Вълчев, Б.** "Участие на България в механизма за приемане на решения във ЕС" в „Българската школа в изследванията на международните отношения и външната политика: съвременни проблеми“ Издателски комплекс - УНСС, София, 2017 г. сс. 90-107.

Резюме:

Статията разглежда подробна участието на България в механизмите за приемане на решения в ЕС на различните нива и етапи от дискусиите. Акцентът в изложението се поставя върху специфичните изисквания на които българските представители трябва да отговарят, за да защитават ефективно националните интереси, както и върху предизвикателствата пред които са изправени. В първата част от статията се обръща внимание на българското участие във вземането на решения по обичайната

законодателна процедура на ЕС. Открити са някои инцидентни проблеми, като например ненавременно изпращане на указания до българския представител в работна група или изготвяне на твърде обемни доклади от заседания, които в повечето случаи няма как да бъдат изчетени в детайл от министрите или ръководните служители. Много по-сериозен е проблемът със слабата координация между държавните ръководители и дипломатите на експертни позиции, които отстояват българските интереси в работните групи.

Във втората част от статията се разглежда участието на България във вземането на решения по външната политика на ЕС и политиката за сигурност. Правото на ЕС изисква единодушие сред държавите членки по подобни въпроси, но не предвижда задължително произнасяне на Европейския парламент. Това позволява на България да отстоява по твърдо своите интереси, но и крие рискове българският представител в СЕС или Европейския съвет да отстъпи от своята позиция, ако бъде подложен на силен натиск и ако страната ни изпадне в изолация. Друга специфична особеност на тази процедура е правото на държавите членки да инициират и да внасят предложения, възможност, от която страната ни не се възползва пълноценно.

III. Доклади от конференции

52. Б. Вълчев “Предпоставки за етномалцинствените проблеми на Балканите” в “Етномалцинствени проблеми в Югоизточна Европа през 90-те години на XX в. и Евроатлантическата интеграция на България”, ред. А. Първанов, изд. “Албатрос”, София, 2001 г., сс. 37-49.

Резюме:

Докладът анализира факторите, допринесли за разпокъсаността и високата конфликтност на Балканите, като изложението не се спира на конкретна държава и конкретен етнически конфликт, а на архетипни представи и социални конструкции, които влияят на общественото съзнание в повечето държави от региона. В този смисъл подходът на изследването е по-скоро конструктивистки. Първоначално е отделено внимание на икономическите проблеми на Балканите, свързани със съзнанието за бедност и изостаналост. Това съзнание се формира на базата на съпоставка с бързо натрупалите

големи богатства обществени прослойки в периода на преход, както и с хората, притежаващи съотносим социален статус в по-богатите западни общества. Същевременно неравностойното положение на Балканите се конструира и по оста център-периферия, доколкото възможностите за икономическо развитие в периферните региони, където са концентрирани етническите малцинства, са по-ограничени.

Анализът се спира и на емиграционните процеси, които са по-силно изразени в периферните региони и които са показателни за отслабващата идентификация с националната държава. Ако имиграцията е процес на спасяване поединично, то етническата мобилизация и иредентистките тенденции представляват мащабни процеси на канализиране на недоволството в периферията. Обръща се внимание на факта, че за период от 200 г. държавите на Балканите се увеличават от две империи на единадесет малки държави плюс няколко територии борещи се за автономия, като част от тези държави са дублетни – те избират да не се присъединят към съществуваща вече държава с идентични етнически характеристики. Обяснението на този феномен се търси в стремежа за намиране професионална реализация в държавната администрация, като най-сигурен и рационален избор в условията на разпокъсана и изостанала икономика. В този смисъл етномалцинствените конфликти могат да се разглеждат като процес на разпространение на държавната администрация в периферните региони, където тя не се е простирила преди обособяването.

53. Б. Вълчев „Лисабонския договор и демократичния дефицит на ЕС” в Динков, Д. и колектив, "Реформирането на договорната основа на Европейския съюз като изпитание за гражданите" Университетско издателство "Стопанство", София, 2008 г. сс. 34-39.

Резюме:

Докладът прави съпоставка между политическата система в различните държави членки и възприетия политически модел на ниво ЕС. Изведени са редица специфични особености на европейския механизъм за вземане на решения, които го правят трудно разбираем и слабо възприемчив към недоволството и обществените нагласи на гражданите. Проследени са промените, които Лисабонския договор въвежда с оглед преодоляване демократичния дефицит в ЕС, основно свързани с увеличаване правомощията на ЕП, с даване глас на националните парламенти и с по-голяма

прозрачност на решенията вземани в Съвета на ЕС. Като извод от изложението се прави силно оптимистичния извод, че с Лисабонския договор се прави една смела крачка към преодоляване на демократичния дефицит в ЕС и в бъдеще европейските граждани ще имат по-големи възможности да влияят пряко върху процеса на вземане на решения в ЕС.

54. Б. Вълчев "Българо-руските културни и политически отношения - между равнопоставеност и зависимост" в Сборник под редакцията на проф. д-р Г. Янков "130 години от руско-турската освободителна война (1877-1878 г.) и възстановяването на българската държавност от емпирично историкохронологично към теоретично осмисляне" УИ "Стопанство, София 2008 г. сс. 284-288.

Резюме:

Докладът се спира първоначално на културната близост между България и Русия по много от компонентите, които формират националната идентичност – славянския произход, писмеността, религията, езика, историческата памет. По-нататък в изложението се прави анализ как тази културна близост се използва в политическите отношения между двете страни. Изводът е, че особено през първоначалния период след освобождението, а и в периода на Студената война, Русия използва културната близост, за да се опитва да налага отношения на зависимост, в които Москва играе водеща роля. България от своя страна се стреми да се еманципира от своята освободителка – в първоначалния период след освобождението и след края на Студената война и разпадането на СИВ. Това еманципиране на моменти отива в крайности, като руското влияние в България се определя като заплаха за националната сигурност. Заключение от направения анализ подсказва, че след влизането в ЕС и НАТО България разполага с достатъчно гаранции за сигурността си и може да не се опасява толкова от руското влияние, а да възприеме един по-прагматичен и отворен към Русия подход, в който превес имат не зависимостите, а равнопоставеността.

55. Б. Вълчев „Имиграционните процеси към България в периода на прехода и потенциалните заплахи за сигурността" в сборника "Десетилетия на преход и промени - проблеми на външната политика и националната сигурност" Издателски комплекс УНСС, София, 2013 г., сс. 341-351.

Резюме:

Докладът се спира на ефектът от миграционните процеси към България върху сигурността на страната в пет нейни основни аспекта – военна, политическа, обществена, икономическа и екологична сигурност. По отношение на военната сигурност е анализирана вероятността мигрантската общност да допринесе за въвличането на България в междудържавен конфликт, както и вероятността от извършване на терористичен акт от имигранти. Заключение е, че и двата риска са минимални за момента, като могат да нараснат в перспектива, особено при масирана бежанска вълна в резултат на конфликт в Р. Македония. Изложението отхвърля категорично вероятността и за възникване на риск за политическата сигурност в резултат на миграционните процеси. Във връзка със социалната сигурност са разгледани три рискови фактора свързани с миграционните процеси – нарушаване на обществения ред, нарастване на престъпността и заплахи за националната идентичност. Задълбоченият анализ обаче показва, че може да се допусне връзка единствено между миграцията и нарастване на престъпността, макар да няма неопровержими данни в тази насока. Връзката между имиграция и икономическа сигурност е анализирана от гледна точка на стабилността на пазара на труда и на социалната система. Данните обаче показват, че мигрантите в България като цяло са добре интегрирани на пазара на труда и по-скоро създават работни места, отколкото да ги отнемат, затова ефектът се приема, че е по-скоро положителен. С оглед липсата на каквито и да било данни за връзка между имиграцията и рисковете за екологичната сигурност, може да се направи обобщение, че за момента, а вероятно и в перспектива влиянието на имиграцията върху сигурността в България е минимално или отсъстващо.

56. Б. Вълчев "Болонският процес и преподаването на политически науки в България" в сборника "Политическите науки в УНСС - с лице към бизнеса" изд. Сиела, 2011 г. сс. 320-327.

Резюме:

Докладът разглежда Болонския процес като типична реформа на висшето образование отгоре надолу с характерните за този подход недостатъци. По-специално анализът се спира на два аспекта от реформата, по които и в Западна Европа се отчита

изоставане – сътрудничеството между бизнеса и университетите и обучението през целия живот. В сътрудничеството между бизнеса и университетите в България се наблюдават два очевидни провала на реформите. От една страна очакването, че бизнесът ще се възползва от аналитичния потенциал и познанията на университетските преподаватели, като им възлага поръчки за изследвания срещу заплащане не се потвърждава. На практика университетите не получават преки финансови постъпления от бизнеса и трябва да разчитат единствено на държавната субсидия и студентските такси. От друга страна бизнесът изразява неудовлетвореност от пряко приложимите умения, които студентите са придобили в рамките на следването си, но отсъства комуникация между университетите и бизнеса по въпроса как трябва да се променят учебните програми и какви умения следва да се включат.

Практическите проблеми пред въвеждането на обучение през целия живот в България са не по-малко сериозни. От една страна бизнесът не е осъзнал потребността от периодично актуализация на познанията на своите служители и не е готов да инвестира в периодични обучителни програми. От друга страна, университетите трудно могат да представят кратки интензивни курсове с най-новите тенденции и открития в дадена област, тъй като свръхнатовареността на преподавателите и ограничените бюджети на университетските библиотеки за снабдяване с нови книги и списания пречат на преподавателите да се подготвят за такива курсове. Задълбоченият анализ на реформите във висшето образование в България показва, че формално реформите са въведени, но няма реална промяна в учебните програми и в качеството на обучението.

57. Б. Вълчев "Бежанската криза и българската реакция" в „Българската школа в изследванията на международните отношения и външната политика: съвременни проблеми“ Издателски комплекс - УНСС, София, 2017 г. сс. 107-119.

Резюме:

Докладът анализира риска от мащабна миграционна вълна от Турция през България към ЕС. Предпоставка за подобно развитие е наличието на близо 3 млн. сирийски бежанци в Турция и рязкото влошаване на отношенията ЕС-Турция след извършения през лятото на 2016 г. опит за преврат в южната ни съседка. Докладът проследява реакцията на българските власти на национално и европейско равнище. На национално равнище е

отделено внимание на изграждане на охранително съоръжение по границата с Турция, както и на изключително близките до турските позиции изказвания на българския премиер, който очевидно се стреми да си гарантира благоразположението на турските власти до момента, в който не е изградена стената по границата. На европейско равнище е разгледана успешната кампания за получаване на финансови средства от европейския бюджет за укрепване сигурността по границата и най-вече изграждането на Европейската агенция за гранична и брегова охрана, която започна дейността си именно на българска територия и би могла да оказва съдействие при бъдещи кризи. Общият извод е, че българските власти са възприели изключително сериозно заплахата от миграционна вълна и в кратки срокове са използвали всички ресурси, с които разполагат на национално и европейско равнище, за да ограничат тази заплахата в перспектива.

58. Б. Вълчев "Преподаването по политически науки в УНСС като предпоставка за дипломатическа кариера" в „Повишаване на интереса към политическите науки в УНСС”, сборник с доклади от научна конференция, ИК-УНСС, С., 2017, с. 49-57.

Резюме:

Докладът представя първоначално уменията, които са необходими на един добър дипломат, както и предизвикателствата пред които е изправен в работата си. Понататък изложението проследява трудностите през годините на прехода да се преодолее текущото сред опитните и квалифицирани дипломати и проблемите, които това създава в системата на външните отношения. С приемането на Закона за дипломатическата служба през 2008 г. днес дипломатите имат много по-голяма сигурност на работната си място и много по ясни правила за постъпване и кариерно развитие. В доклада са разгледани предимствата и недостатъците на трите съществуващи начина за постъпване в МВнР – чрез конкурс, чрез прехвърляне от други министерство и като политическо назначение в политическия кабинет или на посланически пост.

Разгледани са правилата за кариерно развитие в МВнР и времевата рамка, в която един младши дипломат може да разчита да стигне до посланически пост. Отделено е внимание и на практическия проблем през последните години на обърната пирамидална структура, която създава стимули министрите на външните работи да назначават

повече млади хора чрез конкурси. В тази връзка се анализират и предимствата, които обучението по политически науки в УНСС дава, за постъпване и преследване на дипломатическа кариера. Изводът от изложението е, че добрата подготовка и тесните контакти с МВнР правят обучението по политически науки в УНСС една от най-добрите възможни основи за начало на дипломатическа кариера в България, но успешното постъпване в системата на МВнР в крайна сметка зависи от избора и личните качества на кандидата.